

Saare maakonna arengustrateegia koostamine

Valdkondlik töörühm: energeetika

30.05.2022 kell 12.30-15.30

Kuressaares

Osalesid: Renate Pihl, Mart Undrest, Ivo Palu (TalTech), Merit Kindsigo (TalTechi Kuressaare kolledž), Anu Eslas (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium), Sven Parkel (Eesti Vesinikuklaster), Kuido Kartau (Saare Wind Energy), Agne Peetersoo, Rainer Paenurk (SAK), Siim Hunt (Elektrilevi OÜ), Kristel Oinberg-Kelder, Kalle Kukk, Koit Kelder (SKK), Mikk Tuisk, Oleg Tšernobrovkin (AS Elering).

Juhatas ja protokollis: Jaanika Tiitson

Jaanika Tiitson tutvustas arengustrateegia koostamise protsessi ja meetodikat. Vaadati Sulev Alajõe ettekannet Eesti saarte energeetikaväljakutsetest.

Oleg Tšernobrovkin tutvustas Elering ASi Saare maakonnaga seotud investeringukavasid.

Eesti-Läti neljas ühendus võib tulla üle Saaremaa, arvestades ka siia planeeritud tuuleparkide ühendamise vajadust. Varustuskindluse vaatest on eesmärk viia lähemate aastate jooksul Saaremaa 110 kV toiteliinid, kus need on veel koos, eraldi mastidele. Suures pildis toimub võrgu tugevdamine. Läbilaskevõimsus suureneb, kuid see ei jõua liitumistaotlustele järgi. Tarbimismahtu on Saaremaal võimalik kasvatada veel suure varuga, kuid tootmispool on täis. Isegi, kui Sikassaarest Lihulani saab võrk tugev, siis piiranguks saab kogu süsteem ise: Eesti tipptarbimine on olnud 1600 MW. Teoreetiline maksimumvõimekus süsteemis, mida oleks võimalik korraga toota ja üle kanda, on 3000 MW. Taotlusi on hetkel kõigi Eesti piirkondade peale kokku 12 500 MW ehk üle nelja korra rohkem, kui süsteemi ära mahub. Kõik piirkonnad on sisuliselt juba liitumisvõimsuste osas täis, Elering peab sellega arvestama. Suures plaanis on kõige olulisem väljakutse, kuhu toodetud elekter suunata: kas meil tekib siia kohapeale suur tarbimine või rahvusvahelised ühendused Soome ja Läti poole.

Siim Hunt tutvustas Elektrilevi OÜ Saare maakonnaga seotud jaotusvõrgu arenguplaane.

Tänase seisuga on Saaremaal üle 500 elektri hajatootja, kes toodavad kokku üle 35% Saaremaa elektritarbimisest. Tootmine on kasvanud alates 2018. a üle 50%, see kasv on olnud kõigile osapooltele ootamatult kiire.

Saaremaa ja Hiiumaa vaheline merekaabel tuleb 110 kV pingel. Nasva ja Läätsa vaheline 110 kV liin on olulisemaid planeeritud arendusi, vajalik on leida sobiv trassikoridor. Eesmärk on Saaremaa lääneringi üleviimine 110 kV pingele aastaks 2028+, mis loob eelduse, et sinna saaks tulevikus hajatootmist juurde tulla.

Kuido Kartau tutvustas Saare Wind Energy tulevikuvõimalusi.

Saaremaa läänerrannik on Eesti mereala planeeringu järgi kõige perspektiivikam ja üks väheseid võimalikke tuuleenergia arendamise alasid. Suur küsimus on, kuidas saavad need

tuulepargid võrku ühenduda, arendajad ei soovi asuda võrguettevõtja rolli. Peame osapooltega läbirääkimisi ning teeme koostööd, et leida optimaalseim lahendus. Kui valida merekaabel, siis meie toodetav elekter Saaremaale ei jõua. Merekaabel on ka 10 x kallim õhuliinist ehk majanduslikult väga kulukas. SWE jaoks oleks kõige mõistlikum lahendus õhuliin üle Saaremaa liitumisega tuulepargi juures. Oluline, et liitumisvõimekuse loomine liiguks samas graafikus meretuuleparkide arendamisega. Oleme igati valmis tegema kogukondadega koostööd.

Sven Parkel tutvustas vesiniku tootmise tulevikuvõimalusi.

Rohevesiniku kui olulise tulevikukütuse tootmine muutub ilmselt aktuaalseks, kui esimesed tuulepargid on juba töös. Meretuulepargi juures vesiniku tootmise ja selle transpordi tehnoloogilised lahendused ei ole veel küpsed, kuid potentsiaal suur.

Küsimused ja kitsaskohad:

- Kuidas lahendatakse ära meretuuleparkide liitumine põhivõrguga, kas läbi riigi eriplaneeringu või Saaremaa valla üldplaneeringu? Kas õhuliin või veekaabel, kust võiks kulgeda trass ning kuhu tuleb alajaam? Kas liitumisvõimekus ja tuuleparkide arendused liiguvad samas ajagraafikus?
- Milline on tuuleparkide kasu kohalikule kogukonnale?
- Lähiaastatel jääb energiasäästmise kõrval kõige mõistlikumaks viisiks elektri hinna alla viimisel väiketootjate liitumisvõimaluste tagamine oma tarbimise katteks. Saaremaa on Eesti kõige päikeselisem maakond, kuid ei siin ei ole enam süsteemivõimekust toodetava elektri võrku liitmiseks. Samas ei mõju päikeseenergia elektri hinna alandavalt, sest pimedamal ajal, kui ka päikese paneelid ei tooda, on surve elektri hinnale kõige suurem.
- Biogaasi tootmise potentsiaal on maakonnas rakendamata.
- Inimeste teadlikkus targast tarbimisest, ühistulistest ja teistest kogukondlikest tootmisvormidest on vähene.

Soovitud seisund 2035:

- 1-2 tuuleparki on Saaremaa läänerannikul töös. Seal toodetud elekter jõuab ka Saare maakonda. Kogukondade huvid ja soovidega on arvestatud nii, et toetus tuuleparkidele on laialdane. Saaremaa rannikul on välja ehitatud tuuleparkide teenindussadam(ad). Parkide hooldamiseks vajalik tööjõud koos peredega elab Saare maakonnas (100+ otsest töökohta), siin toimub hooldusspetsialistide väljaõpe ning tehnoloogiaalane arendustegevus. Arenguhoo saavad sisse energiamahukad ettevõtlusvaldkonnad (näiteks vesiniku tootmine, andmepargid).
- Eesti-Läti 4. ühendus on töös ning kulgeb üle Saaremaa.
- Tuulepargid ning muud erinevad tootmisliigid tagavad vajadusel maakonna energeetilise sõltumatus: tagatud on väga kõrge elektri varustuskindlus ja maakonna ettevõtetele (elektritarbijatele) majanduslikuks edukuseks mõistlik hind.

- Päikesejaamu on võimalik mikrotootjana paindlikult võrku liita isikliku tarbimise katteks ning ülejääva energia müümiseks võrku.
- Maakonnas on olemas toimiv biogaasijaam.